

Kraska (*Coracias garrulus*) – czy możemy coś zrobić, aby nie zniknęła z polskiego krajobrazu?

Autor: Katarzyna Komisarz

W bibliografii podane są adresy stron internetowych, które zostały użyte do przygotowania niniejszego scenariusza. Scenariusz składa się z dwóch modułów: Moduł I – zajęcia stacjonarne oraz Moduł II – zajęcia w terenie.

Moduł I

1. Cele lekcji:

Uczeń po zajęciach stacjonarnych potrafi:

- ✓ Rozpoznać na podstawie ilustracji kraszkę zwyczajną;
- ✓ Rozpoznać głos kraski;
- ✓ Opisać dietę kraski;
- ✓ Omówić proces rozmnażania się kraski;
- ✓ Wskazać zasięg występowania kraski w Polsce i na świecie oraz wskazać miejsca migracji na zimowiska;
- ✓ Wykazać związek pomiędzy zmieniającym się środowiskiem a zmniejszającą się liczebnością populacji;
- ✓ Uświadomić sobie, jak ważna jest ochrona ginących gatunków;
- ✓ Zaproponować działania prowadzące do ochrony ptaków.

2. Metody i techniki pracy:

- ✓ indywidualna: karta pracy;
- ✓ pogadanka;
- ✓ burza mózgów;
- ✓ wyszukiwanie informacji w źródłach wiedzy (zasoby internetu).

3. Środki dydaktyczne:

- ✓ zdjęcie kraski;
- ✓ komputer z głośnikami i dostępem do internetu (dla nauczyciela);
- ✓ telefony lub tablety z dostępem do internetu (dla uczniów);
- ✓ karta pracy;
- ✓ kredki;
- ✓ materiały źródłowe w internecie (zgodnie z bibliografią).

4. Przebieg zajęć:

Uwaga! Tydzień przed lekcją, jeśli jest taka możliwość, można przesłać uczniom linki do stron www podane w bibliografii i poprosić o zapoznanie się z zawartymi tam informacjami. Nabyta wcześniej wiedza ułatwi prowadzenie dyskusji podczas lekcji oraz łatwiejsze poruszanie się po materiałach źródłowych w internecie.

I. Wstęp:

Przed zajęciami nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy (*załącznik 1*) które będą sukcesywnie uzupełniane po każdej omówionej części lekcji. Na zakończenie zajęć karta pracy stanie się mini kompendium wiedzy o krasce. Karty pracy mogą być rozdane wszystkim uczniom osobno lub po jednej na kilku uczniów (nauczyciel ustala, jaki charakter będzie miała praca: indywidualna czy grupowa).

Nauczyciel odtwarza uczniom wiersz:

<https://www.spreaker.com/user/15985780/kraska>. Uczniowie zapamiętują jak najwięcej informacji z wiersza i podczas podsumowania zajęć weryfikują je z wiedzą, jaką nabyli podczas lekcji.

II. Faza główna lekcji:

Lekcja została podzielona na VII części. Uczniowie wypełniają sukcesywnie kartę pracy przy każdym omawianym zagadnieniu:

1. Jak rozpoznać kraszkę (wygląd, głosy)

Nauczyciel wyświetla zdjęcie kraski, która będzie „bohaterem” lekcji. Uczniowie na podstawie ilustracji opisują barwę upierzenia i kolorują sylwetkę ptaka. Następnie wyszukują danych na temat długości ciała, masy ciała, rozpiętości skrzydeł, kształtu dzioba oraz innych

danych, które ich zaintrygują i wpisują znalezione dane do karty pracy. Następnie nauczyciel prosi o dyskusję na temat zagadnienia dymorfizmu płciowego. W karcie pracy jest przedstawiona para kraski; uczniowie wyjaśniają, co to jest dymorfizm płciowy i ustalają, czy to zjawisko występuje u kraski.

Następnie nauczyciel odtwarza nagrania głosy trzech dowolnych wybranych przez siebie ptaków, w tym kraski, a uczniowie próbują zgadnąć, który z głosów należy do kraski. Należy kilkakrotnie powtórzyć nagranie, aby uczniowie zapamiętali oraz zapisali w kartach pracy, co słyszą. Nagrania głosów ptaków można odtworzyć z tej strony: <https://www.glosy-ptakow.pl/kraska/>

2. Dieta kraski

Nauczyciel krótko omawia, czym żywi się kraska wiosną, latem oraz wczesną jesienią, wymieniając wybrane grupy kręgowców i bezkręgowców, a także roślin (dieta jesienna). Omawiając dietę kraski należy powiązać ją ze środowiskiem, w jakim żyje kraska. Uczniowie dopasowują nazwy pokarmów i zakreślają odpowiednie ilustracje, przedstawiające elementy diety kraski.

3. Rozmnażanie

Uczniowie w tej części szukają informacji na temat rozmnażania, odpowiadając na pytania: *Ile średnio jaj składają kraski? Jakiej barwy są jaja? Jak długo kraski wysiadują jaja? Ile czasu młode ptaki (gniazdowniki) pozostają w gnieździe?* Następnie na stronie <https://otop.org.pl/naszeprojekty/chronimy/kraska/> szukają informacji i tworzą w tabeli fenologię lęgów kraski.

4. Zasięg i występowanie gatunku

Uczniowie w tym punkcie ustalają, na podstawie mapy i wiadomości z internetu, jakie kontynenty zamieszkuje kraska, gdzie w Polsce i w Europie wyprowadza swoje lęgi i dokąd migruje na zimę. Uczniowie obliczają za pomocą Google Maps, jaką trasę (w kilometrach) musi przebyć kraska z Równiny Kurpiowskiej na miejsce zimowiska, np. do Tanzanii. W tym podpunkcie uczniowie analizują także dane z wykresu i zapisują, jak zmieniała się liczba osobników w latach 2010 – 2022. Ostatnie obserwacje wykazały, że w Polsce w 2022 r. były dwa obszary występowania kraski. Należy odszukać informacje, jaka liczba osobników została na Równinie Kurpiowskiej oraz na północnym Podkarpaciu.

Na koniec uczniowie w ramach burzy mózgów ustalają i zapisują, jakie niebezpieczeństwa czyhają na kraski w trakcie migracji.

5. Środowisko życia kraski w Polsce

Nauczyciel wyświetla zdjęcia elementów środowiska, które powodują, że kraska wybiera do życia takie, a nie inne obszary. W karcie pracy przedstawiono zdjęcia dwóch środowisk. Jedno z nich jest idealnym miejscem zamieszkania kraski, drugie zupełnie się do tego nie nadaje. Uczniowie decydują, które miejsce jest lepsze i wypisują cechy środowiska sprzyjające i niesprzyjające zasiedleniu przez kraskę.

6. Ochrona kraski

W tym punkcie uczniowie wyszukują i zapisują, do jakiej kategorii zagrożenia gatunku jest zapisana kraska zwyczajna, następnie wyszukują informacji, co oznacza dany stopień zagrożenia. Na koniec ustalają, co można zrobić i jakie działania podjąć, aby ochronić kraskę w Polsce.

7. Przygotowanie do zajęć w terenie

Jeśli kontynuacją zajęć będzie wyjście w teren w czasie, kiedy kraska obecna jest w Polsce, należy z uczniami ustalić zasady pracy w terenie. Nauczyciel proponuje burzę mózgów oraz wyjaśnia, jakie są zasady obserwacji ptaków w terenie. Można skorzystać z wiadomości zawartych na stronie internetowej: <https://mazovia.pl/pl/rolnictwo/aktualnosci/kraska-egzotyczny-ptak-rolniczego-krajobrazu-mazowska.html>

Warto spisać te zasady w formie kontraktu na kartce oraz poprosić uczniów o podpisanie się pod nimi, tak aby każdy uczeń przestrzegał tych zasad podczas zajęć w terenie.

Warto także rozpatrzyć możliwość zorganizowania zbiórki lub kiermaszu w celu zebrania środków na zakup budki lęgowej. Jeżeli grupa szkolna pracuje na terenie potencjalnego występowania kraski, przed podjęciem akcji należy skontaktować się OTOP w celu ustalenia czy montaż budki dla kraski jest w tej okolicy uzasadniony i ewentualnie w jakiej lokalizacji. Ponieważ budka powinna być zawieszona na wysokości od 5 do 10 m, jej montaż należy pozostawić odpowiednim służbom.

Poza obszarem występowania kraski można podjąć akcję przygotowania budek lęgowych dla innych gatunków ptaków, a jej celowość i sposób także ustalić w kontakcie z odpowiednimi służbami.

III. Podsumowanie zajęć:

Na zakończenie i podsumowanie zajęć proponuję metodę pogłębionych pytań. Oto przykładowe pytania:

Czy nauczyłeś się dziś czegoś, czego nie wiedziałeś wcześniej? Jak to, czego się nauczyłeś, pogłębiło i poszerzyło twoje myślenie? Do jakiej refleksji skłoniła cię miniona lekcja?

Jakie działania mógłbyś podjąć, aby wykorzystać wiedzę zdobytą podczas dzisiejszej lekcji?

Na koniec uczniowie weryfikują informacje z wiersza wysłuchanego na początku lekcji z wiedzą, jaką nabyli podczas zajęć.

Moduł II – lekcja w terenie

1. Cele lekcji:

Uczeń:

- ✓ Zna zasady obserwacji ptaków w terenie;
- ✓ Potrafi rozpoznać sylwetkę oraz odgłos kraski w terenie;
- ✓ Rozpoznaje miejsca występowania kraski;
- ✓ Wyjaśnia, jak zmieniające się środowisko wpływa na zmianę liczebności populacji kraski;
- ✓ Wyszukuje miejsca, które należy chronić, aby populacja kraski przetrwała;
- ✓ Wie, jaka budka lęgowa jest odpowiednia dla kraski;
- ✓ Proponuje miejsca lokalizacji budek lęgowych.

2. Metody i techniki pracy:

- ✓ indywidualna lub grupowa: karta pracy;
- ✓ obserwacja;
- ✓ praca w grupach w terenie.

3. Środki dydaktyczne:

- ✓ karta pracy;
- ✓ ołówki, kredki, plastelina, farby, kartony;
- ✓ linijki;
- ✓ aparat fotograficzny;
- ✓ budka lęgowa dla kraski (opcjonalnie);
- ✓ telefon z Google Maps;
- ✓ linki do stron www;
- ✓ zdjęcie kraski;
- ✓ nagranie głosu kraski.

4. Przebieg zajęć:

UWAGA! Na miejsce zajęć należy wybrać miejsce, które rzeczywiście zasiedla kraska lub takie, gdzie kraska mogłaby zamieszkać, w oparciu o wiadomości zawarte na stronie internetowej:

<https://mazovia.pl/pl/rolnictwo/aktualnosci/kraska-egzotyczny-ptak-rolniczego-krajobrazu-mazowska.html>

I. Wstęp

Uczniom należy rozdać kartę pracy, która jest załącznikiem do niniejszego scenariusza (*załącznik 2*).

Nauczyciel przypomina uczniom omówione podczas lekcji w klasie zasady obserwacji kraski i innych ptaków w terenie. Każdy uczeń przypomina sobie zasady kontraktu, który podpisał.

<https://mazovia.pl/pl/rolnictwo/aktualnosci/kraska-egzotyczny-ptak-rolniczego-krajobrazu-mazowska.html>

II. Rozwinięcie

1. Uczniowie z materiałów zebranych w terenie (suche liście, patyki, kora itp.) wykonują w małych grupach model kraski na kartonie (inspiracje można znaleźć na stronie <https://www.facebook.com/herbikids/posts/pfbid033pBtzeHHJdyt44pypS5h5iDZHxBoc2Dud>

66xh3ipjEZuFXvwhZTLSiNsPWSOTxNNI). Barwy, których nie znajdziemy w terenie, zastępujemy farbami lub plasteliną. Z wykonanych prac robimy wystawę w szkole.

2. Uczniowie, posiadając już wiedzę zdobytą podczas lekcji w klasie, szukają w swojej okolicy elementów przyrody, które sprzyjają osiedleniu się kraski w danym miejscu. Zapisują te elementy w karcie pracy. Mogą także wyszukać informacji na stronie <https://otop.org.pl/naszeprojekty/chronimy/kraska/>: „Naturalnym miejscem gniazdowania krasek w Polsce są przestrzenne dziuple lęgowe, najchętniej po dzięciole zielonym i czarnym lub naturalne otwory w spróchniałych koronach drzew liściastych. Ptaki te w krajobrazie otwartym gniazdują najczęściej w wierzbach lub olchach, a na terenach leśnych w sosnach. Dziuple zajmowane przez kraski są dość głębokie, nawet do 0,5 metra.”

Po wpisaniu elementów do karty pracy uczniowie wykonują fotografie tych miejsc. Po powrocie do szkoły mogą zrobić z wykonanych fotografii wystawę, zatytułowaną np.: „Gdzie może zamieszkać kraska?”

3. Na podstawie artykułu:

<https://otop.org.pl/naszeprojekty/chronimy/kraska/ochrona-gatunku> oraz własnych przemyśleń i obserwacji uczniowie ustalają listę czynników, które mogą przyczyniać się do zmniejszenia liczebności kraski w Polsce. Przy każdym z tych czynników proponują najlepszy sposób ochrony.

4. Na podstawie informacji zawartych w tekście zamieszczonym w karcie pracy uczniowie szukają w okolicy miejsc odpowiednich do powieszenia budki lęgowej dla kraski. Wypisują nazwy tych miejsc oraz przedstawiają argumenty za wyborem tego miejsca. Następnie szkicują plan badanej okolicy i wstawiają krzyżyki w miejsca, które ich zdaniem byłyby odpowiednie do powieszenia budki. W planie powinien być zawarty szkic, legenda oraz przybliżona skala mapy.

Po wpisaniu propozycji uczniowie dzielą się pomysłami i przedstawiają swoje plany.

Przypominamy, że ewentualne powieszenie budki dla kraski powinno odbyć się po konsultacji i przez odpowiednie służby.

Uwaga:

W karcie pracy przedstawiono dwie wersje skrzynek lęgowych dla kraski:

1. Standardowa budka typu D dostępna w handlu
2. Budka wypracowana specjalnie dla kraski i stosowana przez OTOP

Poniżej przedstawione są wymiary budki stosowanej przez OTOP. Do decyzji prowadzącego pozostaje wykorzystanie (lub nie) informacji na zajęciach.

- a) Budki powinny być wykonane poprzez wydrążenie z całego pnia sosny, bez żadnych przecięć, sklepień, itp.
- średnica zewnętrzna pnia – min. 25 cm
 - średnica komory (średnica drążenia) - 17,5 - 19 cm
 - grubość ścianki budki po wydrążeniu – min. 3 cm
 - wysokość zewnętrzna budki – min. 60 cm
 - średnica otworu wlotowego - 6 cm
 - położenie otworu wlotowego: odległość górnej krawędzi otworu do dolnej krawędzi deski daszka – min. 6 cm, natomiast głębokość budki od dolnej krawędzi otworu to min. 35 cm.
- b) Daszek, dno i listwa mocująca budki wykonane z desek sosnowych o grubości min. 3 cm, obustronnie oheblowanych, pomalowanych bejcą impregnującą koloru brązowego lub innym kolorze drewnopodobnym.
- c) Daszek zainstalowany ze spadkiem w kierunku otworu wlotowego.
- Szerokość daszka: min. 2 - 3 cm poza pień budki. Daszek od strony otworu wlotowego wystaje min. 6 cm i ma przytwierdzony wkrętami mechanizm umożliwiający otwieranie (dostęp do wnętrza budki) oraz przytwierdzony wkrętami mechanizm (np. haczyk), zabezpieczający przed przypadkowym otwarciem w wyniku działania poza ludzkiego. Mechanizm powinien być zainstalowany pod kątem 45 stopni w stosunku do daszka.
- d) Deska dna budki powinna być zainstalowana poziomo. Dno powinno być trwale przytwierdzone do budki za pomocą wkrętów.
- e) Budka powinna być trwale przymocowana do listwy mocującej o wymiarach minimum: 80 x 9 x 3 cm, tak by zawsze wystawała min. 15cm ponad daszkiem budki oraz min. 10 cm od dna budki. Listwa mocująca powinna posiadać od góry nadbite trzy gwoździe (1 - 6' i 2 - 5")

III. Podsumowanie

Uczniowie snują refleksję, nauczyciel zadaje przykładowe pytania:

- Co zrobiliśmy w kierunku ochrony kraski? (np.: wzięliśmy udział w zajęciach, poznaliśmy gatunek, poznaliśmy miejsce jego występowania, itp.)

- Co jeszcze możemy zrobić? (np.: przekazywać wiedzę dalej, zbierać fundusze na budki i je zakładać, organizować pogadanki dla młodszych uczniów, wykonać gazetkę ścienną, itp.)

- Czego nie możemy zrobić, co nie jest od nas zależne? (np. nie możemy wyeliminować zagrożeń na drodze przelotu kraski w innych krajach)

- Uczniowie dzielą się swoimi doświadczeniami – mówią, co było łatwe, trudne, ciekawe, jakie widzą możliwości zastosowania zdobytej wiedzy.

Bibliografia:

(Materiały dostępne w listopadzie 2023)

<https://animalia.bio/pl/european-roller>

<https://www.iucnredlist.org/species/22682860/154424974>

<https://xeno-canto.org/692623>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Kraska_zwyczajna

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ptaki_Polski

<https://otop.org.pl/naszeprojekty/chronimy/kraska/>

<https://jestemnaptak.pl/atlas-ptakow/kraska/>

<https://springalive.net/pl/theme/zagrozenia-dla-ptakow-migrujacych>

<https://otop.org.pl/naszeprojekty/chronimy/kraska/ochrona-gatunku/>

<https://www.moja-ostroleka.pl/art/1618407598/kraska-nasz-kurpiowski-skarb-trwa-akcja-wieszania-budek-legowych-i-ochrony-tych-pieknych-ale-zagrozonych-wyginieciem-ptakow>

<https://www.ekologia.pl/srodowisko/przyroda/kraska-opis-wystepowanie-i-zdjecia-ptak-kraska-ciekawostki,26480.html>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Czerwona_ksi%C4%99ga_gatunk%C3%B3w_zagro%C5%BConych#Linki_zewn%C4%99trzne

<https://monitoringptakow.gios.gov.pl/kraska.html>

Karta pracy

Poznajemy kraskę (*Coracias garrulus*)

I. Jak rozpoznać kraskę?

1. Na podstawie ilustracji oraz materiałów źródłowych pokoloruj kraskę, jak najwierniej odwzorowując jej barwy oraz wypisz jak najwięcej cech wyglądu zewnętrznego kraski.



*„Pomyśl, czy
przyszło ci
kiedy do
głowy, że
błękit jest
czasem siny
czasem
granatowy
bywa jak lazur
lub jak kraska
modry”*

ks. Jan
Twardowski

Rys.1. Kraska. Autor: Aleksandra Banaszewska

- ✓ Długość ciała -
- ✓ Masa ciała -
- ✓ Rozpiętość skrzydeł -
- ✓ Kształt dzioba -
- ✓ Inne cechy -

2. Przyjrzyj się ilustracji przedstawiającej parę krasek. Wyjaśnij, co to znaczy **dymorfizm płciowy**. Czy u kraski występuje to zjawisko?



Fot. 1 Para kraski (źródło: www.ekologia.pl)

.....

.....

.....

3. Po wysłuchaniu głosów trzech wybranych gatunków ptaków postaraj się rozpoznać głos kraski oraz zapisz, co słyszysz:

 Odgłos kraski:

II. Dieta kraski

Wyszukaj w dostępnych materiałach, a następnie zakresł główne elementy pożywienia kraski (5 poniżej przedstawionych elementów zwykle nie występuje w diecie kraski).



pasikonik zielony



wróbel zwyczajny



zaskroniec zwyczajny



ogórek gruntowy



dżdżownica ziemna



żaba moczarowa



dzikie maliny



trzcina pospolita



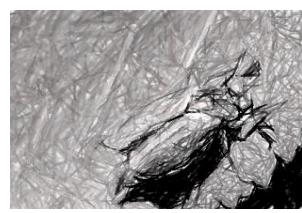
kiełbasa zwyczajna



wstężyk gajowy



pszenica zwyczajna



chrabąszcz majowy

1. Kraski w Polsce gniazdują najczęściej w wydrążonych w drzewach dziuplach, które wcześniej zajmowały dzięcioły czarne lub zielone. Dziuple te kraski wyścielają cienkimi gałązkami, trawą i liśćmi. Wpisz do wnętrza jaja następujące informacje:



2. Kraska jest ptakiem migrującym. Na wiosnę przylatuje do Polski, gdzie pozostaje, aby wyprowadzić lęg i następnie odlatuje do Afryki. Wrysuj w odpowiednich miejscach w tabeli czerwone kropki tak, aby przedstawić fenologię lęgów kraski.

OPIS			
Pojawienie się kraski w Polsce			
Trwa okres lęgowy kraski (składanie jaj, wysiadywanie, karmienie)			
Kraski odlatują do Afryki			
Grudzień			
Listopad			
Październik			
Wrzesień			
Sierpień			
Lipiec			
Czerwiec			
Maj			
Kwiecień			
Marzec			
Luty			
Styczeń			

IV. Zasięg i występowanie gatunku

1. Oto mapa występowania kraski na świecie:



Rys.3 Mapa występowania kraski na świecie (źródło: otop.org.pl)

Na podstawie mapy:

- ✓ wypisz, na jakich kontynentach można spotkać kraskę:
.....
- ✓ wypisz nazwy krajów sąsiadujących z Polską, w których kraska ma swój obszar lęgowy:
.....
- ✓ wpisz nazwy kilku krajów, w których zimuje kraska:
.....
- ✓ oblicz, posługując się Google Maps, jaką odległość musi pokonać kraska, aby dotrzeć z Równiny Kurpiowskiej do środkowej Tanzanii na miejsce zimowania.
.....

2. Oto mapa występowania kraski w Polsce w 2022 r.:



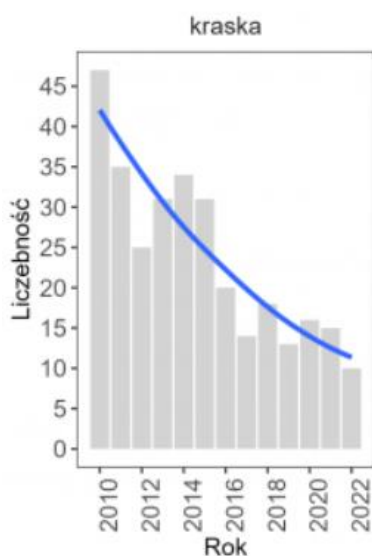
Rys.4 Miejsce występowania lęgów kraski (źródło: monitoringptakow.gios.gov.pl)

2. W Polsce kraska w 2022 r. miała stanowiska lęgowe na Równinie Kurpiowskiej oraz na północnym Podkarpaciu.

Wyszukaj na stronie

<https://monitoringptakow.gios.gov.pl/aktualnosci/polska-populacja-kraski-na-skraju-wymarcia.html>, jaka liczebność ptaków została zaobserwowana w tych stanowiskach w 2022 roku. Wpisz te dane w powyższą mapkę, obok strzałki.

3. Na podstawie poniższego wykresu przeanalizuj i zapisz, jak zmieniała się liczebność kraski w Polsce od 2010 roku do 2022. Zapisz także wniosek.



.....

.....

4. Podczas migracji z zimowiska do miejsc lęgowych, a także z miejsc lęgowych na zimowiska czyha na ptaki wiele niebezpieczeństw. Na podstawie różnych źródeł dowiedz się, jakie zagrożenia czyhają na ptaki podczas migracji z Afryki do Europy i z powrotem.

Zagrożenia ! ! !

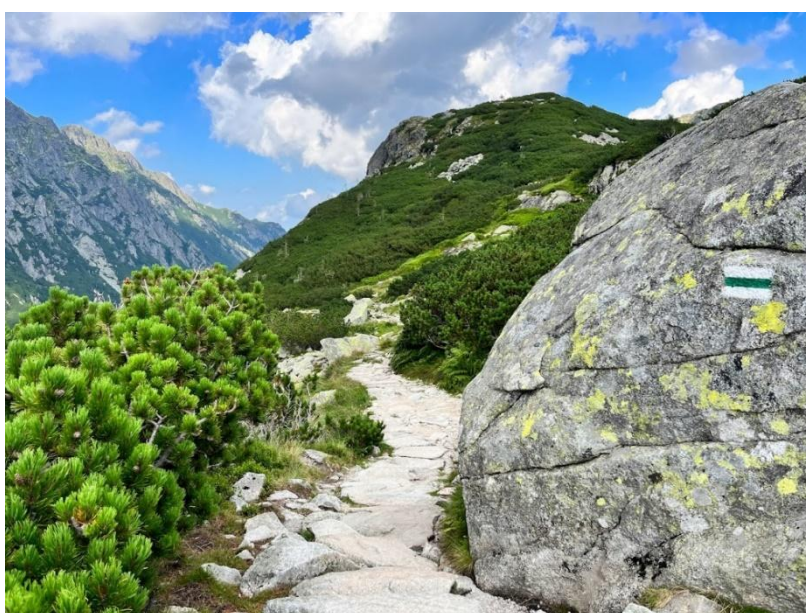
- ✓
- ✓
- ✓
- ✓

V. Środowisko życia kraski w Polsce

1. Na następnej stronie zamieszczono zdjęcia dwóch środowisk. Jedno z nich jest idealnym miejscem zamieszkania kraski, drugie zupełnie się do tego nie nadaje. Dla każdego z tych środowisk podaj po cztery cechy, które mówią o tym, dlaczego kraska może lub nie może w nich zamieszkać. Odnieś się do ukształtowania powierzchni, sąsiedztwa lasów, temperatury powietrza, typowej roślinności i innych cech, które zauważysz.



*Fot.2 Nizina Mazowiecka – łąka wykorzystywana jako pastwisko w sąsiedztwie lasu
łęgowego. Autor zdjęcia: Katarzyna Komisarz*



Fot.3 Tatry Wysokie – piętro kosodrzewiny. Autor zdjęcia: Katarzyna Komisarz

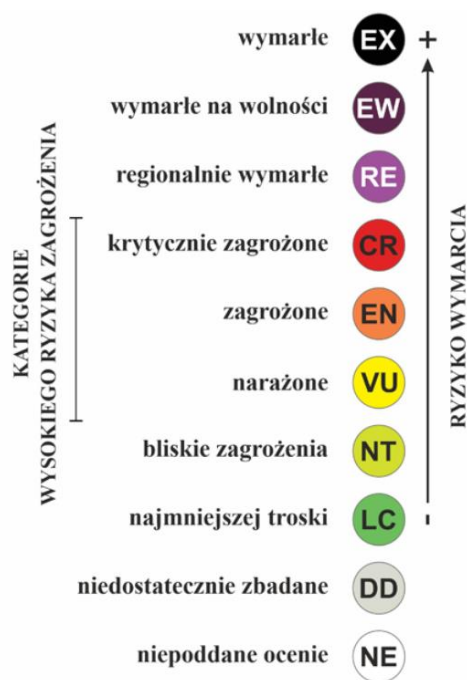
VI. Ochrona gatunkowa kraski

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody ochrona gatunkowa zwierząt w Polsce to jedna z form ochrony zasobów przyrodniczych. Zwierzęta objęte ochroną gatunkową są wymienione w odpowiednim rozporządzeniu ministra właściwego ds. środowiska. Aktualnie obowiązuje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Na terenie Polski kraska jest objęta **ściłą ochroną gatunkową** i wymaga ochrony czynnej, czyli zastosowania specjalnych zabiegów, sprzyjających zachowaniu populacji kraski. Biorąc pod uwagę jej liczebność na całym świecie, **Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody (IUCN)** od 2015 roku uznaje kraskę za gatunek najmniejszej troski (LC – *Least Concern*). W Polsce umieszczono kraskę na *Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych* oraz na późniejszej *Czerwonej liście ptaków Polski*.

1. Wyszukaj, do jakiej kategorii zaliczono kraskę i zaznacz na ilustracji odpowiedni symbol. Skorzystaj z poniższego linka:

https://otop.org.pl/wp-content/uploads/2021/01/CLPP_2020_fin.pdf



Rys. 5 Kategorie stopnia zagrożenia gatunków (źródło: IUCN)

2. Wyjaśnij, co oznacza kategoria, do której została zaliczona kraska w Polsce.

.....

.....

3. Zaproponuj działania, którymi mógłbyś/mogłabyś przyczynić się do ochrony kraski w swojej okolicy.

.....

.....

.....

Zastanów się... 

Z uwagi na niewielką liczebność kraski i zagrożenie wyginieciem, miejsca gniazdowania nie są podawane opinii publicznej. Jak myślisz, dlaczego?

Zakończyłeś właśnie swoją podróż w celu poznaniu kraski zwyczajnej!

Gratulacje!

Karta pracy – zajęcia terenowe

Masz już sporą wiedzę na temat kraski, którą zdobył(a)ś podczas zajęć stacjonarnych.

Dziś przed tobą stoją zadania do wykonania w terenie. Do dzieła!

I. Z materiałów znalezionych w terenie (patyki, liście, kamyki, itp.), farb oraz plasteliny, stwórz na kartonie model kraski. Uwaga! Nie zrywaj liści i gałęzi z drzew, wykorzystaj suche elementy, które opadły na ziemię.



Fot. 1 Kraska (źródło: ptasiewyprawy.pl)

II. Jesteś w okolicy, gdzie zdomowiła się lub może zdomowić się kraska. Wpisz w puste miejsca poniżej cechy lub elementy środowiska, które sprzyjają osiedleniu się kraski:

A diagram for a field activity. It consists of a central rectangular box with a wavy top and bottom edge, containing the text "Cechy środowiska życia kraski" in orange. Surrounding this central box are seven empty circles, each outlined in green, arranged in a circular pattern (two at the top, two on the sides, and three at the bottom) for students to write down environmental features.

Wyszukaj w terenie miejsca, w których potencjalnie mogłaby gniazdować kraska.
Wykonaj fotografie tych miejsc, możecie stworzyć z nich w szkole galerię zdjęć.

III. Na podstawie artykułu:

<https://otop.org.pl/naszeprojekty/chronimy/kraska/ochrona-gatunku>

oraz własnych przemyśleń i obserwacji ustal listę czynników, które mogą zmniejszać liczebność kraski w Polsce. Przy każdym z tych czynników zaproponuj sposób ochrony.

1. Zagrożenie –

Czy obserwuję to zagrożenie w terenie?

Proponowany sposób ochrony:

.....

2. Zagrożenie -

Czy obserwuję to zagrożenie w terenie?

Proponowany sposób ochrony:

.....

3. Zagrożenie -

Czy obserwuję to zagrożenie w terenie?

Proponowany sposób ochrony:

.....

4. Zagrożenie -

Czy obserwuję to zagrożenie w terenie?

Proponowany sposób ochrony:

.....

5. Zagrożenie –

Czy obserwuję to zagrożenie w terenie?

Proponowany sposób ochrony:

.....

6. Zagrożenie -

Czy obserwuję to zagrożenie w terenie?

Proponowany sposób ochrony:

.....

IV. Przeczytaj poniższy tekst:

„Często ptaki przywiązują się do swojej dziupli do tego stopnia, że gdy zniszczone zostanie drzewo, w którym zajmowały dziuplę, ptaki porzucają swoje terytorium i znikają całkowicie z okolicy. Być może zupełnie rezygnują wtedy z lęgów. Kraski chętnie zajmują budki lęgowe i robią to tym chętniej, im mniej dostępne są naturalne dziuple. Dlatego po zniszczeniu drzewa, często jedyną szansą na zatrzymanie tych pięknych ptaków jest powieszenie w okolicy budek lęgowych. Skrzynki dla kraski montujemy na skrajach rozległych drzewostanów w pobliżu otwartych przestrzeni (łąki i pola), ale też w kępach zadrzewień śródpolnych oraz w alejach przydrożnych i wokół zrębów. Wysokość mocowania budki lęgowej dla kraski: min. 5 - max. 10 metrów.” (źródło: otop.com)

Poniżej przedstawiono przykłady budek lęgowych odpowiednich dla kraski.



Fot.2 Budki lęgowe dla kraski: (a) standardowa typu D, <https://www.mkwpracownia.pl>

(b) model stosowany przez OTOP, fot. Dorota Ochocińska

WYMIARY BUDKI STANDARDOWEJ:

- ✓ wysokość 50 cm,
- ✓ szerokość 23 cm,
- ✓ długość 23,

- ✓ średnica otworu wlotowego 85 mm,
- ✓ grubość desek ok 2 cm

WAGA: 6 -7 kg (w zależności od rodzaju drewna i grubości desek).

**Jeśli macie taką możliwość, za pomocą odpowiednich przyrządów zmierzcie wymiary
przygotowanej lub zakupionej przez Was budki lęgowej.**

Czy są one prawidłowe?

Zastanów się...???

**Jakie konsekwencje może nieść za sobą kupowanie budek w hipermarketach? Czy zdarza
się są tylko ozdobą???**

V. Na podstawie informacji zawartych w cytowanym tekście poszukajcie w okolicy miejsc odpowiednich do powieszenia budki lęgowej dla kraski. Wpiszcie nazwy tych miejsc oraz przedstawcie argumenty za wyborem tego miejsca. Naszkicujcie plan badanej okolicy i wstawcie krzyżyki w miejsca, gdzie potencjalnie można zawiesić budki.

Pamiętaj! Aby budki służyły ptakom należy je czyścić. Najlepiej po każdym sezonie.

Miejsce 1:

Argumenty za wyborem tego miejsca:

.....

Miejsce 2:

Argumenty za wyborem tego miejsca:

.....

Miejsce 3:

Argumenty za wyborem tego miejsca:

.....

Miejsce 4:

Argumenty za wyborem tego miejsca:

.....

PLAN ROZMIESZCZENIA BUDEK LĘGOWYCH

DLA KRASKI

Skala planu:

Legenda: